

---

## Čas alikvotnih delcev Film ob 90-letnici SEM

Nina ZDRAVIČ POLIČ

Pomočnica direktorice Slovenskega etnografskega muzeja

---

311

V prazničnem letu, ob 90. obletnici Slovenskega etnografskega muzeja, je junija 2013 nastal kratek avtorski film oz. video z naslovom Čas alikvotnih delcev z uvodnim besednim prologom, naslovljenim Besede, katerega izvedbo je muzej zaupal Mihi Vipotniku, multimedijskemu, interdisciplinarnemu umetniku in režiserju, in mu pustil prosto pot v tem ustvarjalnem procesu.

Čas alikvotnih delcev je analitična in eksperimentalna sinteza filmskih arhivskih virov Slovenskega etnografskega muzeja, ki se ne dotika samo slovenske etnološke dediščine, temveč tudi dediščine zunaj evropskega sveta. Je notranji umetniški dialog z dediščino in spominom človeštva.

Kot je povedala direktorica muzeja dr. Bojana Rogelj Škafar na premieri filma, ki je bila na Poletno muzejsko noč junija 2013, "SEM kot sodoben muzej obiskovalce vabi k soočanju z odsevi življenja in s podobami, ki jih ponuja v različnih oblikah – skozi muzejske zbirke, izkustva ter ustvarjalne izzive, ki jih snuje in razvija skupaj tudi z različnimi umetniki in ustanovami. In Čas alikvotnih delcev je izvirna podoba te podobe ...".

Ob izidu videa na DVD-ju je SEM izdal tudi drobno zgibanko, za katero je avtor videa v povzetku zapisal, da "asociativni tok raznoterih kadrov deli estetiko s posebno vizualno antropologijo. Preplet kinematografskih kodov in podkodov kot da deli celoto brez ostankov in zavrtinči pretekli in sedanji čas, med naravo in civilizacijo, med tradicijo in urbano kulturo, med skupnost in posameznika v en sam samcat prelet. Ta v svoji paradigmatični kategoriji izbire prisvoji in uredi posnetke arhiva iz Slovenskega etnografskega muzeja v novo optično in fonološko sled poetičnega prostora spomina".

Glasbo za film je ustvaril skladatelj Marjan Šijanec, ki je ob tem izrazil misel, da je bil to zanj poseben izziv, saj je bilo treba prepoznavanje zvokovne aure muzejskih eksponatov prevesti v abstraktni glasbeni jezik, v katerem je bil v izraznem fokusu človek posameznik v vsej svoji materialni in duhovni navzočnosti v zunanjem in predvsem notranjem svetu.

V zgibanki o filmu Čas alikvotnih delcev je objavljena tudi recenzija Majde Širca z naslovom SEM že 90 let. Zapisala je: "Če si na področju etnologije že celih devetdeset let inštitucija, ki zbira, preučuje, shranjuje, opisuje in prikazuje zgodbe sveta, človeka, identitet, spomine, doživetja, običaje, ljudi in podobe mojega ali tvojega sveta, pomeni, da tkeš zven časa in zlitje prostora. Tako kot tisti skoraj neslišni alikvotni glasbeni toni, brez katerih ni sozvočja in tudi ne ključne barve osnovnega



tona. In prav plastenje časa in prostora, kulture in nature, podobe in zvoka – prav nalaganje in hkrati razgaljanje spominjanja – je ključ filma, ki je nastal ob devetdesetletnici SEM ... Delci naše preteklosti se nalagajo na videz slučajno, na videz loterijsko in na način, ki nas sili v naše lastno dopolnjevanje videnega. Čipka postane grafika, ki najde odsev v travi, koledniki se naslonijo na duhce, rdeča ženska ruta se pretopi v cvetje poslikane skrinje, vol z vozom ni daleč od fičota, kurent od Afričana. Vse to etnološko in antropološko videnje časa, ki ga tkejo ljudje, kot da je vrženo v centrifugo centralnega registra, v bazno banko podatkov, ki pomešana in nato ponovno sestavljena na koncu naštrika popoln vzorec slovenskega prtiča.

Film nam s svojo strukturo pove, da je naša identiteta zgolj skupek enakodelnih – alikvotnih – delcev brez ostanka, ki jih čas in prostor premetavata po različnih orbitah, odvisno od tega, kako in kdaj jih kdo utiri. Vse te orbite – ne glede na to, ali so na vasi, v hlevu, stolpnici, Afriki, na makadamu, v travi ali na asfaltu ... so naš miselni, izkustveni, materialni in duhovni svet, ki v nas pušča usodne sledi. Pravzaprav še več: zaradi njega smo to, kar smo. Seveda vmes pozabljamo, potiskamo, spregledujemo, večinokrat pa niti ne vemo.”

Čas alikvotnih delcev je SEM predvajal že večkrat: v muzeju ob posebnih priložnostih, kot so Poletna muzejska noč 2013, na srečanju direktorjev evropskih etnoloških muzejev v Ljubljani (EEMDG, september 2013), Dnevi evropske kulturne dediščine (oktober 2013), in dvakrat na 23. generalni konferenci mednarodnega muzejskega sveta ICOM avgusta v Riu de Janeiru (v okviru paralelnega programa konference mednarodnega odbora za audiovizualno umetnost ICOM-AVICOM in na konferenci mednarodnega odbora za marketing ICOM-MPR), kjer je zbudil veliko zanimanje in občudovanje. Besede, uvodni besedni prolog k filmu Čas alikvotnih delcev, pa se je prikazoval več mesecev v avli razstavne hiše SEM. Prav tako je julija 2013 muzej izdal Čas alikvotnih delcev in Besede v formatu DVD s spremljajočo zgbanko. Oboje je dostopno tudi na spletni strani Slovenskega etnografskega muzeja <http://www.etno-muzej.si/sl/umetniski-projekti/miha-vipotnik-cas-alikvotnih-delcev> in <http://www.etno-muzej.si/sl/umetniski-projekti/besede> ter na portalu YouTube.

---

**Film:** Čas alikvotnih delcev, 10 minut, 2013, format: DVD video

**Video:** Besede, 13 minut, 2013, format: DVD video

**Producent:** Slovenski etnografski muzej, zanj Bojana Rogelj Škafar. Koordinatorica projekta: Nina Zdravič Polič

**Avtor videa, scenarist in režiser:** Miha Vipotnik

**Avtor glasbe:** Marjan Šijanec (Čas alikvotnih delcev); Laren Polič Zdravič (Besede)

**Kamera:** (18 mm, 16 mm, mini DV, Hi8, HD): Boris Kuhar, Oton Jugovec, Miha Vipotnik, Anton Kraševac, Walid Abdelvour, Žaro Tušar

**Montaža:** Miha Vipotnik, Marko Cotič Trojer

**Animacija:** Vojko Aleksič, Domen Ožbolt

**Svetovalec za etno glasbo:** dr. Svanibor Pettan

**Sodelavci:** Nina Zdravič Polič, Nadja Valentinčič Furlan, Boštjan Abram, Miha Špiček, Domen Uršič, Maja Kostric – Slovenski etnografski muzej, Vojko Aleksič, Studio Cotič-Trojer, Domen Ožbolt, Marjan Šijanec MS Audio Studio, Albinca Pesek, Elumalai Balakrishnan

**Viri:** filmsko, fotografsko in glasbeno gradivo: Slovenski etnografski muzej – Kustodiat za etnografski film, Oddelek za dokumentacijo, Služba za komuniciranje. Video instalacija: Miha Vipotnik – Conundrum of Time: Clepsydra. Arhiv Republike Slovenije. ZRC SAZU – Glasbeno-narodnopisni inštitut. Dr. Lasanthi Manaranjanie Kalinga Dona. MS Audio Studio, 2013. Zvočni odsevi mojega kraja, 2013